

Van: Basta! <basta.org@telenet.be>**Aan:** Basta! <basta.org@telenet.be>**Datum:** 06/24/2010 12:16 AM**Onderwerp:** 2010.06.23 Schimmige geldstromen tussen de staat, de media en De Post.htm

Schimmige geldstromen tussen de staat, de media en De Post

De Post krijgt van de overheid jaarlijks 120 miljoen euro om op tijd kranten te bussen. Bijna 5 miljard oude Belgische frank belastinggeld belandt op die manier, jaar in jaar uit, indirect in de portefeuille van de grote mediagroepen. Van transparantie is geen sprake. 'Het contract daarover inzien? Dat zal niet gaan. De Staat, De Post en de uitgevers hebben een commerciële overeenkomst afgesloten en zijn van oordeel dat de modaliteiten van hun overeenkomst vertrouwelijk zijn.'

Perswinkels klagen over het confidentiële contract tussen de staat en De Post voor het verdelen van kranten. Zij spreken van concurrentievervalsing.

In de krant leest u het niet en politici weten het niet of ze zeggen het, uit angst niet meer aan bod te komen in de reguliere media, liever niet openlijk: jaarlijks sponsort de overheid de krantenuitgevers met 120 miljoen euro. Dat belastinggeld wordt door de staat uitgekeerd aan De Post, die de dagbladuitgevers in ruil 'aangepaste tarieven' aanbiedt om de kranten vóór 7.30 uur bij de abonnees te hebben.

Bovenop de 120 miljoen euro voor de bedeling van dagbladen komt nog eens 80 miljoen euro voor het bussen van tijdschriften. Het principe is vergelijkbaar: het geld wordt uitgekeerd aan De Post, die zorgt voor een tijdige verspreiding.

De piste via De Post is niet de enige vorm van (in)directe perssteun en België is ook niet het enige Europese land waar een systeem van indirecte perssteun via het postbedrijf bestaat. Er zijn dan ook sterke argumenten voor (voorwaardelijke) perssteun. Waar echter geen enkel deugdelijk argument voor bestaat, is het totale gebrek aan transparantie daarover. Dat vindt althans de Europese Commissie, die momenteel een onderzoek ten gronde voert naar de wettelijkheid van de manier waarop de postsubsidies zijn georganiseerd.

Grote postzak

Spoelen we even terug naar de laatste actieve dagen van de regering-Leterme II. Op de ministerraad van 2 april 2010 stemden alle partijen, op voorstel van aftredend minister Inge Vervotte (CD&V), in met de vijfde beheersovereenkomst tussen de federale staat en De Post. In een persbericht daarover lezen we dat "de opdrachten die vandaag aan De Post zijn toevertrouwd grotendeels (worden) behouden voor 2010-2015. De Post zal de universele postdienst blijven leveren voor een periode van acht jaar. De Post blijft instaan voor de distributie van dagbladen op het ganse grondgebied vóór 7.30 uur (10 uur op zaterdag) en tijdschriften."

In 2009 kreeg De Post van de federale staat 322,9 miljoen euro voor de uitvoering van de taken van openbare diensten. Die openbare diensten bevatten naast de universele dienstverlening – zeg maar de klassieke postbedeling – een resem andere opdrachten. Het bedelen van het pensioen is er daar een van, maar ook het tijdig bezorgen van kranten en tijdschriften maakt deel uit van de openbare dienstverlening.

De 322,9 miljoen euro die De Post vandaag krijgt voor die taken van openbare dienstverlening staat in schril contrast met het bedrag dat nodig is voor de universele dienstverlening. Een studie van KPMG, besteld door aftredend minister Vincent Van Quickenborne (Open Vld) en gecoördineerd door het BIPT (de Belgisch regulator voor de postdiensten en de telecommunicatie, die toezicht houdt op De Post) legt die kostprijs voor universele dienstverlening vast op maximaal 29 miljoen euro per jaar.

De KPMG-studie vertelt veel, maar ze zegt niets over hoe dat andere deel van 322,9 miljoen euro dat De Post afgelopen jaar kreeg, werd besteed, en al helemaal niet hoeveel daarvan was bestemd voor het verdelen van kranten.

Apache legde de vraag voor aan alle betrokkenen partijen, maar noch De Post, noch de BIPT, noch de Vlaamse Dagbladpers, de overkoepelende organisatie van alle Vlaamse dagbladuitgevers wil ze beantwoorden. Hoeveel geld er via De Post naar de dagbladuitgevers stroomt, lijkt een staatsgeheim. Laat staan dat we mogen weten hoe dat belastinggeld precies stroomt. Worden er postbodes mee betaald? Wordt er geïnvesteerd in wagens en opslagdepots? Worden de dagbladen gewoon gratis verdeeld? Wordt het geld op de rekening van Corelio of De

Persgroep doorgestort of verdwijnt het elk jaar in een grote postzak? Niemand die het ons wil of kan zeggen.

Piet Van Speybroeck, directeur externe communicatie bij De Post zegt aan de telefoon dat het contract daarover 'strikt confidentieel is' en nodigt ons uit onze vragen schriftelijk te stellen. Het worden simpele vragen met moeilijke antwoorden.

Hoe groot is het bedrag dat de staat op jaarbasis overmaakt aan De Post met het oog op de verdeling van kranten en tijdschriften?

Piet Van Speybroeck: "De verdeling van tijdschriften en de vervroegde verdeling van kranten zijn twee van de opdrachten van openbare dienst die aan De Post zijn toevertrouwd in de Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven en het Beheerscontract, afgesloten tussen de Staat en De Post. Voor de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst voorziet het Beheerscontract één globale, jaarlijkse, op basis van de netto kost berekende en jaarlijks geïndexeerde vergoeding voor De Post. Deze vergoeding bedroeg voor het jaar 24 september 2008-23 september 2009 322,9 miljoen euro. Deze vergoeding dekt alleen de netto-kost die De Post heeft voor de uitvoering van deze taken. De kost die De Post heeft voor het leveren van tijdschriften en kranten is hoger dan de door de Staat vastgestelde prijs voor deze dienst. Het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie (BIPT) controleert dit."

U hebt het bedrag nergens gelezen? Wij ook niet. Het relevante in het antwoord is de mededeling dat "de kost die De Post heeft voor het leveren van tijdschriften en kranten hoger is dan de door de Staat vastgestelde prijs voor deze dienst". De Post moet met andere woorden een deel van de gemaakte kosten terugverdienen door aan de dagbladuitgevers 'iets' te vragen voor het dagelijks verdelen van om en bij de 450.000 kranten. De Post werkt dus niet volledig gratis voor de krantenuitgevers. Maar hoeveel ze nog moeten betalen? Daar hebben we het raden naar. Nog maar eens vragen aan Piet Van Speybroeck.

Komt dat bedrag, via een systeem van verlaagde prijzen voor de distributie, uiteindelijk integraal ten goede aan de pers of heeft ook De Post zelf baat bij die regeling?

Piet Van Speybroeck: "De jaarlijkse vergoeding die De Post ontvangt heeft enkel betrekking op de netto-kost voor De Post om de publieke diensten te leveren, met name het verschil tussen de reële kosten en opbrengsten voor elk van de publieke diensten. Het BIPT, een onafhankelijke en officiële instantie, waakt erover dat dit het geval is."

Dat is niet meteen een antwoord op de vraag wat er met uw belastinggeld gebeurt. We proberen het dan maar bij het BIPT te weten komen. De bijzonder technische manier waarop alles wordt nagerekend, kan op de website van het BIPT worden nagelezen, maar de concrete cijfers blijven geheim. "Daar kunnen we helaas geen uitspraken over doen", zegt Luc Hyndryckx, voorzitter van de Raad bij het BIPT. "Ik kan enkel zeggen dat de staat De Post compenseert zodat de kranten aan zeer voordelige tarieven verdeeld kunnen worden. Op die manier wordt de vrijheid en de onafhankelijkheid van de pers gestimuleerd. Het BIPT kent de precieze cijfers en kijkt die ook na wanneer de minister daarom vraagt." Of de minister daar de voorbije jaren om heeft gevraagd? "Soms wel, maar zeker niet altijd."

Apache is niet de enige die zoekt naar de precieze cijfers. Op 2 maart vorig jaar interpelleerde Kamerlid Ine Somers (Open Vld) minister Steven Vanackere (CD&V) in de Commissie voor de infrastructuur, het verkeer en de overheidsbedrijven. In de marge van een discussie over de poststaking stelde het Kamerlid: "Ik heb in een vraag die reeds in het verleden is gesteld als antwoord kunnen lezen dat de precieze samenstelling van de kosten een gegeven is dat niet openbaar kan worden gemaakt wegens de bedrijfsgevoeligheid van deze informatie. Dus ik zou daar graag wat verduidelijking over krijgen."

In antwoord op die vraag valt dan toch het bedrag: "120 miljoen euro op jaarbasis", zo antwoordt Vanackere, gaat er jaarlijks naar De Post om de dagbladen op tijd te bussen. Over de 'precieze samenstelling van de kosten' krijgt ook Ine Somers echter niets te horen.

Een gunstige wind bezorgde Apache de cijfers die begin dit jaar op de betrokken kabinetten werden gehanteerd bij de uitwerking van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de staat en De Post die eind september in werking treedt. Daaruit blijkt dat de cijfers ook voor de komende jaren blijven wat ze zijn: voor het bedelen van kranten zal De Post jaarlijks 120 miljoen euro ontvangen, voor de verdeling van de tijdschriften 80 miljoen euro.

Maar het contract daarover blijft ook nu top secret. Nochtans doen de cijfers duizelen. Wanneer er dagelijks 450.000 kranten door De Post worden bedeed, zes dagen per week, dan betekent dat een verspreiding van ongeveer 137 miljoen kranten op jaarbasis. Daarvoor krijgen de uitgevers via De Post 120 miljoen euro. Dat is ongeveer 0,88 euro per gebuste krant. Op jaarbasis komt dat neer op ongeveer de abonnementsprijs, zelfs zonder rekening te houden met allerlei kortingen en acties. Anders gezegd: kranten worden zogoed als gratis gebust, op kosten van de overheid. Het is een even voor de hand liggende als simpele berekening. Alleen kan of wil niemand ze bevestigen of ontkennen.

Abonnementencarroussel

Wie er wel graag het fijne van wil weten, is de Europese Commissie, die een jaar geleden een onderzoek startte naar onrechtmatige staatssteun aan De Post. Het onderzoek kwam er na een klacht, mee ingediend door de Vlaamse Federatie van Persverkopers (VFP). “De klacht dateert al van enkele jaren geleden, maar intussen is er een onderzoek ten gronde gestart”, zegt secretaris-generaal Tony Vervloet. “De Europese Commissie kan nu zelf als een onderzoeksrechter bepaalde documenten opvragen en onderzoeken. We zijn niet tegen perssteun, maar nu gebeurt het via contracten die confidentieel zijn en leiden tot concurrentievervalsing. Maak de perssteun direct en duidelijk, maar haal De Post er als pijlpijn tussenuit.”

Ook de VFP heeft alle moeite van de wereld gedaan om zicht te krijgen op de inhoud van het confidentieel contract. Zonder succes. Ook zij konden niet achterhalen wat er precies gebeurt met het belastinggeld. “Noch via Unizo, waar we deel van uitmaken, noch via bevriende politici geraken we aan de info. De waarheid is dat politici zeer veel schrik hebben om de dagbladen tegen de haren in te strijken. Ze vrezen de kranten en houden hun mond. In de kranten zelf zal je het om evidente redenen niet lezen. Ik heb dit verhaal al aan meerdere journalisten verteld, maar niemand heeft er tot dusver ook maar iets over geschreven.”

Nochtans zijn de mogelijke gevolgen van het lopend onderzoek verregaand. Als de Commissie straks oordeelt dat de staatssteun illegaal is, dan moet vooral De Post de gevolgen vrezen. “Er is maar één mogelijke sanctie die in dit kader relevant is: de terugbetaling van de staatssteun door De Post”, zegt meester Frank Wijckmans van advocatenkantoor Contrast, dat VFP in deze zaak bijstaat. “Vanuit haar eigen middelen, welteverstaan. Ze mag geen cashrondje draaien met de staat. Die mag immers geen steun geven om de illegale steun terug te betalen.”

Wanneer er over wellicht een jaar een uitspraak komt, hoopt de VFP dat die meteen ook een einde maakt aan de abonnementencarroussel zoals die vandaag bestaat. “De tarifiering van De Post laat de uitgevers vandaag toe om met onredelijke financiële voordelen abonnementen te werven”, zegt Tony Vervloet. “De subsidies zouden er eigenlijk enkel voor moeten zorgen dat de kranten tijdig in alle uithoeken van het land geraken. Maar wat je vandaag ziet, zijn uitgevers die met allerlei commerciële acties in de losse verkoop mensen trachten te interesseren. Als dat lukt, dan geven ze hen een abonnement en een prijsvoordeel. Het hele systeem draait op concurrentievervalsing.”

Maar kan in afwachting van de onderzoeksresultaten van de Europese Commissie dan echt niemand het confidentieel contract openbreken? Misschien wel. “Het is aan De Post om te motiveren waarom de inhoud van het contract confidentieel is”, zegt professor Frankie Schram, lid en secretaris van de Commissie voor de toegang tot en het hergebruik van bestuursdocumenten. “Zij moeten bewijzen dat het vrijgeven van de inhoud tot commerciële schade aanleiding zou geven. Zelfs al staat er in het contract dat het confidentieel is, en zelfs al zouden de dagbladuitgevers schadevergoeding eisen, dan nog moeten ze de bewijzen leveren. Wanneer u hen die vraag formeel stelt, hebben ze 30 dagen de tijd om te reageren. Daarna kunt u de vraag voor advies voorleggen aan de Commissie voor de toegang en het hergebruik van bestuursdocumenten.”

Apache heeft de vraag intussen formeel aan De Post gesteld en zal het dossier vervolgens voor advies voorleggen aan de Commissie voor de toegang en het hergebruik van bestuursdocumenten.

Apache Newslab, 2010.06.23, Tom Cochez